

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks.,
12 mėn. 85 auks. Atskiri numeriai 80 skat.

Eina vieną sykį į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 10 (42)

Kaunas, 1920 m. kovo mėn. 4 diena

II metal

Karininkas Samuelis Harris.

Vasario 23 d. kovoje su maištininkais Aleksote sunkiai sužeistas Amerikiečių Brigados vyresn. leitenantas Samuelis Harris. Vasario 24 d. 1^{1/2} val. diena S. Harris pasimirė. Velionies kūnas vasario 27 d. išsiųstas į Ameriką.

Kariškiai

leiskit statyti savo kandidatūrą į
Steigiamąjį Seimą,

nes daugelis gabesnių žmonių tarnauja kariuomenėj.

Pranešimas:

Gen. Št. Lit. Dal. Kultūros ir Švietimo Sekcija rūpinasi visose kariuomenės dalyse įsteigti knygynėlius. Toms dalims, kurios savo lėšomis negali įsteigti knygynėlių, Kultūros ir Švietimo Sekcija padės tai padaryt. Yra žinių, kad daugely vietų knygynėliai jau įsisteigė. Kad mes žinotume, kur yra knygynėlių, prašome pranešti į Liter. Dalį Kultūros ir Švietimo Sekcijai:

1. Kada įsisteigė knygynėlis ir kas jo vedėjas.
2. Kokios yra knygynėly knygos ir laikraščiai (prisiųsti jų sąrašas).

3. Koks nuošimtis kareivių skaito knygas.

4. Jelgu mažas nuošimtis, tai kodėl?

5. Kur nėra knygynėlio pranešti, kada manoma steigti.

Gen. Štabo Liter. Dal.
Kultūros ir Švietimo Sekcija.

Karo apžvalga

Vasario 16 diena — Kovo 1 diena.

Rusų raudonosios armijos frontuose žymesnių įvykių nebuvo. Tarybų valdžia, pametusi viltį ginklų skverbtis į Vakarus, ieško taikos su Pabaltijos Valstybėmis. Rusų valdžios taikos politika Vakarams atsako ir Pabaltijos Valstybių siekiams, nes, laidavus savo sienų nepriklausomybę, reikia stvertis ekonominių ir dvasios turtų auginimo. Būtinis ramaus gyvenimo sąlygos. Greičiausiu laiku taiką galima laukti įvykstančia.

Bolševikų imperialistiniai siekiai nukreipti į rytus ir pietus, kur jie, neturėdami prieš save aiškiai susiformavusių priešų, pajėgia sėkmingiau kovoti.

Apie vasario mėn. 16 d. į Klaipėdą atvyko pirmi sąjungininkų kariuomenės būriai, Mažosios Lietuvos krašto į rytus nuo Nemuno okupavimui. Taigi iš tikrųjų šis kraštas nuo Vokietijos jau atskirtas. Valdžia okupacinės kariuomenės rankose. Tolimesnis atskirtojo krašto likimas, reikia tikėtis, bus rišamas bendrai su Lietuvos valstybės kūrimusi.

Į santykių su lenkais istoriją, prisieina įnešti šiuos lenkų politikai nuotikius:

• Vasario 17 d. lenkai užpuolė mūsų sargybą Gedlūnų kaime į vakarus nuo Musninkų. Keletą mūsų kareivių užgrobė belaisvėn.

Vasario 22 d. 50 legioninkų užpuolė Aleksandriškių kaimą į pietus nuo Kernavos. Mūsų vienas užmuštas.

Vasario 27 d. lenkai du kart puolė mūsų sargybas Antaukščių kaime. Abu kartu lenkai nuyti.

Vasario 28 d. ant gelžkelio Varėna — Alytus apie Slobodkos kaimą pasirodė lenkų šarvuotas traukinių mūsų apšaudytas grįžo atgal.

Dar šis tas apie riaušes.

Kaip matyti iš įvairių surastų lapelių, atsišaukimo riaušės paruošė beveik išimtinai ne lietuviškos politiškos partijos. Iš lietuvių prie riaušių buvo prisidėję tik anarchistinės (bolševistinės) pakraipos žmonės. Daugiausia riaušėms sukelti buvo pasidarbavę rusai ir vokiečiai, kurie tyčia iš anksto buvo atvykę Lietuvon ir atsiuntę jiems parsišlavusių agitatorių bei agentų.

Yra susekta, kad tą pačią dieną, kaip tik riaušės buvo numalšintos, daug vokiečių, kurie ligi tam laikui slapstėsi Kaune, išėmė didelius pinigus iš kai kurių Kauno bankų, skubiai išbėgo Vokietijon, dargi palikdami savo daiktus pas pažįstamus. Daugelis tų vokiečių buvo pusiau kariškuose rūbuose ir, rodos, nei vienas jų kitaip nemokėjo, kaip tik vokiškai.

Kiti suimtų civilių agitatorių kitaip nemokėjo kalbėti, kaip tik rusiškai.

Kai kurie lenkai tik lenkiškai kalbantieji irgi uoliai agitavo prieš valdžią, lygiai taip, kaip, ir rugpjūčio mėn., kada buvo rengiamas lenkų sukilimas.

Artilerijos pulke paimta visa riaušinių kanceliarija. Viskas, taigi ir posėdžių protokolai, rašyta vien rusų kalba.

Riaušiniai jau spėjo savo žiaurumą parodyti. Šaudė į tankiai apgyventas miesto dalis; artiler. pulke visus kareivius vertė kalbėti vien rusų kalba; kareiviui (irgi artil. pulke), kuris riaušinių komitete pasisakė nemokąs rusiškai kalbėti, smarkiai rėžė šautuvo buožę į galvą; ginklais ir jėga vertė kareivius dėtis prie sukilimo ir tt.

Įdomu ir tai, kad kai kurie svarbesnių kurstytojų, pamatę, kad jų reikalas pralaimėtas, suskubo pabėgti, visą bėdą tuo būdu nuversdami ant žmonių, kuriems nėra kur bėgti.

Besiartinantis Steigiamasis Seimas buvo priežastimi dėl ko riaušės taip staiga buvo parengtos.

Vyriausi veikėjai buvo rusų bolševikai, rodos, susitarę su vokiečių spartakais. Bet jei jiems, padėkim, būtų pasisekę sukilimas, tai jie savo tvarkos ilgiau kelių dienų nebūtų išlaikę, nes į tas kelias dienas į Kauną būtų atėję lenkų legionai, kurie tuomet, žinoma, būtų numalšinę ne tik riaušinius, bet ir visus lietuvius.

Pastebėta, kad daugelis lenkų, sukilimui prasidėjus, rinkosi būreliams, kaž ką tarėsi, juokėsi.

Čia paduodame kai kurių art. pulko riaušinių pavardes:

1) Vizgirdas, bajoras nuo Nemakščiu, išrinktas pulko vado padėjėju. Kada buvo kreiptasi į komitetą, nurodant, kad juk čia ras tik lietuvių kariuomenę, atsakė: „ja budu govorit tolko pò ruski“ (aš kalbėsiu tik rusiškai).

2) Kušneris, komiteto pirmininkas.

3) Mikalūnas Petras, pulko vadas.

4) Ivaškevičius, kalbėjo tik rusiškai; pirmiau sėdėjo kelis kartus kalėjime už vagystę. Viena jo byla už vagystę dar nepabaigta.

Visi suimti tardomi ir laukia teismo.

Verta pastebėti, kad kareiviai patys savu noru padeda tardymo komisijai.

R

Šviesa—mūsų laimės pamatas.

Nors dar kardas nenustojo skambėti, bet visi kariškiai uoliai trokšta šviesos. Gener. Št. Literatūros Dalis, eidama kariškams į pagalbą, įsteigė Kultūros ir Švietimo Sekciją. Ši imasi tam darbui vadovauti.

Kad darbas eitų sėkmingiau, yra nustatytas darbo programos. Kiekvienos dalies vadas tepaskiria vienas iš kariškių tarpo, kuris vadovautų švietimo darbui. Jei šis susitaręs su kuopomis te pakviečia sau pagalbos 2—4 kariškius, kurie sudarys Kultūros ir Švietimo Komisiją. Komisija, prisilaikydama nurodyto programo, turi pradėti organizuoti apšvietos darbą. Laukti nereikalinga nei vienos dienos, bet tuoj pat pradėti darbas. Apie darbo pradžią ir kas tam darbui vadovauja reikia pranešti Gener. Štabo Liter. Dalies Kult. ir Šviet. Sekcijai.

Kultūros ir Švietimo Sekcija duos reikalingų nurodymų. Lėšų darbui reikia pasirūpinti iš privačių šaltinių, bet reikale padės ir Sekcija.

Visų pirma reikalinga pasirūpinti įsteigti kareivių knygynėlis ir skaitykla. Toliau organizuoti mokymą skaityti ir rašyti. Yra ruošiamas projektas užsiėmimų laikui, nors 1 valandą į dieną steigti kareivių mokyklą. Mūsų armijoje neturi būti nei vieno žmogaus nemokančio rašyti ir skaityti. Reikalinga pasirūpinti išanksto, kad šis sumanymas galėtų būti įgyvendinti. Be to reikalinga pasirūpinti, kad kiekviena dalis turėtų kareivių klubą.

Šviesos reikalas mūsų kariuomenės tarpe yra labai svarbus. Tai gali suprasti kiekvienas kariškis. Apsidaryti švietę kariuomenė, mes sudarysime tikrą pajėgą, kurios niekas negalės sugriauti. Tik šviesa mūsų laimės pamatas.

Kultūros ir Švietimo darbas neturi sutrukdyti mūsų kariškojo darbo. Vienas su kitu turi būti tampriai sujungtu.

Visi, kam rūpi mūsų tėvynės šviesi ateitis, kam brangi yra kariuomenė ir jos kilni bei dora dvasia—į darbą! Pamatysime, kad milžinišką darbą nudirbom, jei nors kiek prie šio darbo prisidėsime.

Iš įvairių dalių ateina labai ne vienodų žinių švietimo reikalu. Yra dalių, kur kariuomenės švietimo patys kariškiai ėmė rūpintis kuo ne tą pačią dieną, kaip tik nustojo ginklai žvangėję. Tačiau yra dalių, kur ir šiandien nei mažiausia rūpesčio tuo reikalu niekas neparodo; nepasirūpinta nei vieno kokio nors laikraščio užsisakyti, nei vienos knygelės įsigyti. Kariškiai tokiose dalyse kaž kokie susnūdę, kareiviai girtuokliauja, kortuoja ir... klauso įvairių žmonių gaivalų kurstyto. Kaip tai gerai sugyvena tamsa su riaušėmis! Tik mūsų laimei tokių dalių, kur toks didis apsileidimas šviesos reikalu, yra labai labai nedaug. Tenesidžiaugia per daug mūsų priešai! O ir tos dalys irgi jau judinti pradedama.

Švietimo ir kultūros sekcija jau yra žymiai suorganizavus. Kitam „Kar. Žod.“ Nr. tur būt jau paskelbsim jos išdirbtą švietimo programą. Rūpinamosi paruošti atatinkamos literatūros, tik vargas, kad Kauno spaustuvės nespėja darbo atlikti, dėl ko esti labai didelis trūkumas.

Daugelis dalių jau įsisteigė Švietimo komisijas. Kai kur ruošiamos kareiviams paskaitos, vakarėliai, pramogos. Beveik viskas daroma bendrai visų kariškių pastangomis. Jei leis apystovos ir jėgos, bus važinėjami prelegentai (skaitytojai), kurie skaitys kariškiam bendrai lavinančio turinio referatus, pranešimus ir tt., kaip tai jau padaryta Šiauliuos, pulkininko Glovackio rūpesčiu („Lietuva“ Nr. 47).

Liter. Dalis jau įsteigė 16 knygynėlių. Taigi be minėtų 6 „K. Ž.“ Nr., dar įsteigta šie knygynėliai: L. K. Margio pulke dar 2 knyg., Ežerėnų apskr. ligoninė, Atskiroj gelžkelio kuopoj Žemaičių Kunigaikščio Butegidžio pulke, viename atsargos bat. ir N batarėjoj, Išviso Liter. Dalis išsiuntė į dalių knygynėlius 4270 knygutes. Kiti knygynėliai ruošiami.

Kult. ir Švietimo sekcijos rūpesčiu dalis Kanno igulos kareivių kas sekmadienis tam tikrą valandą vad.

klėios be mokesnio į Kuno kinematografus. Pirmą kartą kareiviai buvo kinematografe pereitę sekmadienį. Kaip teko patirti, kareiviai paruošta pramoga labai patenkinti.

Ir turime pastebėti: šis darbas nėra nei kareivių nei karininkų skyrium, bet visų kariškių bendrai. Ir seksis jis tik visiems kariškiams bendrai jį darant.

Kovokime su girtuoklybė!

Vienu svarbiausių šios dienos klausimų yra blaivybės klausimas. Pas mus dabar susidėjo tokios sąlygos, kad girtuoklybės platinė yra puiki dirva. Kiekviename miestely, kiekvienoj smuklėj galima laisvai sau pirkti valstybinės pilstytuvės ir žinoma kartu su ja lietuviškos „ruginukės“. Valstybinė degtinė, susijungusi su namie dirbta jau taip yra išsiplatinusi ir platinasi, kad greitai pasieks tojo laipsnio, kaip prieš karą.

Degtinės, kaip ir visų alkoholinių gėralų, kenksmingumas yra visiems žinomas. Visų pirma alkoholis naikina mūsų sveikatą, silpnina protą ir t. t. Antra, kas dar svarbiau, girtuoklybė yra pamatu visų nedorųjų pasielgimų. Rodosi nereikia daug pavyzdžių pristatyti. Įsiziūrėję į gyvenimą, kiek norint jų rasime.

Svarbu man čia paliesti girtuoklybės platinimą mūsų kariuomenės tarpe. Ar šiaip ar taip dažnai gavėse tenka pastebėti girtų kariškių. Rėkavimas, šūkavimas tai jau paprastas atsitikimas. Tokie pasielgimai piktna mūsų visuomenę ir ardo mūsų jaunąją kariuomenę. Pasigėręs kariškis neišpildo savo pareigų, kartais labai svarbių ir atsakomųjų. Per tai kenčia mūsų kariškieji reikalai. Alkoholininkas įpranta vien girtuokliauti, savo pareigų nežiūrėti ir tik manyti, kaip čia „linksmiau“ praleidus laiką. Tada kyla visokių nepasitenkinimų ir užmetimų tiesiai mūsų valdžiai, bet išties kalti čia tie patys žmonės, kurie valdžios jiems pavesto darbo neišpildė.

Girtuoklybė kariuomenės tarpe yra pamatu visų nesantaikų, pareigų neatlikimo, paleistuvybės ir t. t. Visu tuomi naudojasi mūsų priešai. Jie džiaugiasi, kad mūsų kariuomenės tarpe girtuoklybė užkerta kelią į šviesą, į tėvynės meilę ir pasiaukavimą. Jie mato, kad kariuomenė, kurios tarpe viešpatuoja girtuoklybė, neturės dvasios stiprumo, neturės tos patvaros, kuri reikalinga tėvynei apginti. Su tokia kariuomene priešams bus lengva kariauti.

Gerai tai supranta visos šalys. Net rusai, kada pradėjo kariauti su vokiečiais, susirūpino, kaip pašalinti girtuoklybę. Tada buvo sunaikinti degtinės bravorai ir užginta degtinė pardavinėti. Nors nepilnai, bet dalinai savo tikslo pasiekta. Girtuoklybė sumažėjo. Mes tuo žvilgsniu esame blogesniame padėjime. Pas mus girtuoklybė yra laisvai leista. Reikėtų nors mums patiems, kariškiams, pasirūpinti pašalinti girtuoklybę iš savo tarpo.

Vienu svarbiausių žingsnių girtuoklybei pašalinti reikalinga platinti kariuomenės tarpe apšvieta, susipratimą, duoti suprasti alkoholio kenksmingumą, rengti laisvu laiku visokių padorių pasilinksminimų. Kiekvienas kariškis turi gerai žinoti, kad tik blaiviu būdamas galės pasekmingai su savo priešais kovoti ir Lietuvą greitai pavaduoti iš svetimųjų vergijos. Tat būkime patys blaivūs ir raginkime kitus mesti girtuoklybę. Gerai atminkime, kad didžiausias mūsų nelaimių šaltinis tai degtinė.

Stokime į kovą su girtuoklybe, pakol ji dar giliai savo šaknų nėra įleidusi. Kariškis A.

Tautosaka.

„Kar. Žodžio“ Nr. 9 įdėtas Laurinalčio J. straipsnis: „Rinkim karinę tautosaką“, kame raginama užrašinėti iš kareivių ir šiaip žmonių lūpų įvairias kariškas dainas, pasakas, padavimus ir tt. „Kar. Žodžio“ Redakcija apsilima visa tai rinkti ir tinkamai sunaudoti arba atiduoti į muziejų ar tam tikriems mokslo žmonėms. „Kar. Žodžiui“ dabar ypač rūpi kariškos liaudies dainos, nes greit manoma išleisti kariškųjų dainų rinkinį.

Čia kaip tik spausdiname tokios tautosakos pavyzdžius, kur žodžiai taip užrašyti, kaip jie žmonėse dainuojami, pasakojami ir tt.

I.

Dainos

I.

KARO DAINA.

O šviesi žvaigždėlė,
danguj parėdyta
Stovi žalnieriškai,
knygoj surašyti.
Mes trys brolačiai,
trys raitoriškai,
paliks iš trijų
vienas žalnieriškai.
Pišoriai po selska
nosis pakabine,
žiūri į knygas
galvas surašytas.
Kerp čiuprynėles
su aštriom žirklelėm,
vež per laukelius
su baltom gulbelėm.
Pakeik akeles,
žiūrėk į saulėtę:
ne be tas kraštas,
ne be ta gronyčia.
Prūsų krašte
yra daug panelių,
ale tik nėra
mano mylimosios.
Iš pirmos kulipkos
kraujuose patvinau;
mano motinėle
namuose nežino.
Guliu kraujuose
visas ronose;
mano motinėle
viena namuose.
O tu juodvarnėli,
mandrusis paukštelėli
Parnešk motušėliai
nors kraujo lašelį.
Parnešk motušėliai
nors kraujo lašelį
tegu ji žinos,
kad nebėr sūnelio.

Gruzdžiai, 1919 m. - VI-4.

2.

JAPONŲ KARO DAINA.

Lietuva, žemė,
tu šventa esi,
kam mus užmiršai
svetimoj šaly?
Lietuvos broliai,

Jūs uliavojat,
 O mes vargdientai
 kraujuos vaikščiojant
 Lietuvos broliai,
 ar jūs nežinot,
 kad su Japonu
 jau vaina yra.
 Mes sustatyti
 stovim ant kraujos
 kasdien del mūsų
 yra muštra nauja.
 Ant trijų dienų
 viens cukorėlis,
 ištirpo burnoj,
 kaipo cukrelis.
 Ištirpo burnoj
 kaipo cukrelis,
 išbalė veidas,
 kaip poperėlis.
 Ant marės krašto
 mes sustatyti;
 kas tą liūdnumą
 gal apsaityti.
 Ant marės krašto
 baisiausios minio
 del mūsų jaunų
 baigias adynos.
 O kaip japonai
 viršum užbėgo,
 iškirto mumis
 kaip dirvoj pėdas.
 O kaip ant štikų
 jau sugraijo,
 tai mūsų kraujas
 kaip lytus lijo.
 Raudonos šoblės
 rankose sviro,
 o mūsų galvos
 kaip lapai biro.
 Iš visų pusių
 armotos griovė,
 žvėriai po urvus
 išsikavojo.
 Vilnys ant marių
 kūnus nešiojo,
 žuvys, sirenos
 mus palaidojo.
 Nė grabai dirbti,
 nė duobės kasti,
 keno koks kūnas
 negal suprasti.
 Geriau ant sviet
 nebūčiau gimes,
 arba lopšely
 mažas numiręs.
 Ir tos motinos,
 kėtros augino,
 koks sūnų smertis
 tai jos nežino.
 Pas jumis kapus
 kvietkoms sodina,
 o mūsų kapus
 arkliai sumina.
 Pas jumis kapus
 lanko tėveliai,
 ant mūsų kapų
 atlėk paukšteliai.
 O jūs sesutės
 Lietuvos pusės,
 Jūs pasimelskit
 už mūsų dūšias.
 O, jūs broleliai,

tai jūs supraste,
 kaip jūs užaugste
 tą patį raste.
 Pateis gromata
 raudonu kryžiu,
 O mes vargdientai
 jau nebegrišme.
 Kas tą dainelę
 liūdnei dainuoja,
 teatsidūsta
 už mūsų dušes.

Orzdžiai, 20-1-11.

Abi dainas padainavo *Pranciška Laurinaitytė*,
 Surašė *Laurinaitis Jonas*.

II.

Padavimai

1.

RAMOŠKOS KALNAS.

(Nevėžio pašėny, 5—6 varste nuo Survilaiškio (Maurė).

Buvo didelis rusų su švedais karas. Tas karas
 pasibaigė prie Ramoškos kalno. Seni žmonės pasakoja,
 buvęs senelis, kuris pranašavęs, kad bus dar didesnis
 karas ir jis vėl pasibaigs prie to paties kalno.
 Survilaiškis, 20-1-3. Urbelytė Teof.

Surašė *Laurinaitis Jonas*.

Vargo Aldo

Jaunas kareivis.

Prasta medinė apsamanojusiu stogu pirkelė (gotelė). Iš vieno jos galo daržas, aptvertas apysenomis kartėmis, iš kitos — po langais nedidelis darželis gėlėms. Iš pietų pusės krūmai, vaisiniai medžiai. Už sodno pievos, laukai... Sodybos šeimininkas su sūnumi darbavosi, triūso po laukus. Dukteris su močiute ruošėsi apie namus: gyvulius šėrė, valgyti virė, pirkėsi rengė. Tai buvo gerai sugyvenanti šeima: jos tarpe niekuomet nebuvo barnių, pykimų ar šnairavimų; visada visi linksmūs, visada visi ramūs. Ar koks džiaugsmas, ar vargas, ar nelaimės — visus lygiai lietė ir visi lygiai mokėjo atjausti, viens kitam pagelbėti, padėti...

* * *

Išaušo gražus pavasaris. Padangėse nušvito šilta saulutė. Ore pasigirdo įvairių įvairiausių paukštelių balsų. Plačiose pievose, lankose pasklydo tūkstančiai baltų, mėlynų, raudonų, geltonų žiedų. Sodybos papuošė naujais pavasario rūbais. Kluonuose*) suaugo žolė. Vaisiniuose medžiuose baltavo gražūs žiedai...

Visur buvo linksma ir jauku. Tik ši visada linksma šeima dabar kaž kuo nesidžiaugė. Dukterys bėgiojo pro duris, tai į vieną tai į kitą galą ir kaž ką rengė. Tėvas, užsimastęs, kieme taisė ratus kelienei. Sūnus Jurgis susirūpinęs vaikščiojo po kiemą. Mat jis šiandien karan rengiasi išvažiuoti. Ši gyvenimo permaina visus slėgė, visiems stovėjo akyse. Šeimininkas buvo susirūpinęs del darbininko, močiutė labiausiai del sūnaus, sesutės del brolio, pats Jurgis vaizdinosi ir negalėjo įsivaizdinti, kaip reikės kariauti, su priešu kautis.

Išleisti savo brangiam broleliui sesutės papuošė stalą balta staltiese, padėjo ant jo mėsos, sūrio, sviesto, medaus, balto tyčia išleistuvėms iškepto ragaišio

*) Kluonas — pieva, lanka namų aptvaroj.

Ir pastatė asotį naminto alaus. Nors ant stalo nebuvo jokių išmonių, tačiau jautėsi toks širdingumas, kurio retai kur galima užtikti. Rodėsi, kad tarp tų valgių yra užslėpta kaž kokia didelė, maloni mintis, kuri traukte traukė prie savęs iš tolo. Nesiskubindami pa-valge, visi išėjo į kiemą Jurgio lydėti.

Į ratus, prikimštus šieno ir šlaudų, pridėjo ryšių, prirengtų kelienei ir Jurgio skrynelę su daiktais. Atėjo atsisveikinimo valanda.

— Sudievi! — nors graudingu, bet tvirtu balsu tarė Jurgis, atsisveikindamas su tėveliais ir sesutėmis.

Močiutė ir sesutės pradėjo dideliai verkti.

— Neverk, močiut, neverkit sesutės, — ramino Jurgis. — Jei Dievas neapleis, neprazūsiu, ir vėl sveikas sugrįšiu...

— Mylimas sūneli, — kalbėjo motina, šluostydama ašaras. — Įsvažiuosi toli, pamatysi daug žmonių, tik neužmiršk Dievo, būk geras ir teisus, nedaryk niekam blogo; pamatysi, ir tave, vaikeli, visi mylės. Atmink, vaikeli, kad kiekviena nors mažiausia svetimam padaryta nuoskauda nepraeina veltui.

Sesers atnešė Jurgiui gražių suskintų gėlių. Jurgis iš pradžių nenorėjo imti, bet jos jam įkišo į rankas sakydamos:

— Ką būtum skynusios važiuodamos į bažnyčią, tai čia surinkom: tepapuošia tau kelią.

Sesutės, močiutė apsiašarojusios dar ilgai stovėjo ir lydėjo akimis vežimą, kuris pamažėli visai pranyko.

* * *

Praslinko kiek laiko. Jurgis iš paprastos sėrmėgos jau apsivilko kareivišką milinę, ir vietoj žagrės ant pečių užsikabino šautuvą. Naujas gyvenimas, nauji įpročiai senąjį ėmė stumti į užmaršą. Jurgis pradėjo priprasti prie kareiviško gyvenimo. Pamatė daugybę žmonių, miestelių, kaimų; daug plačių laukų,

pievų, miškų... Visur jis įdomavosi ir kiekvieną naują vaizdą dėjo į savo vaidentuvę. Įprato gyventi būry. Niekam nenorėjo širdies užgauti ar supykinti. Jei matydavo, kad susiginčijus ar susivaidinus negalima tikrinti, jis, jei buvo galima, nusileisdavo ar pasitraukdavo, kad tik būtų tarp visų sutikimas ir ramybė. Matydamas draugus iš kelio beklystančius, stengėsi juos perspėti iš nelaimės išgelbėti. Pats irgi dideliai saugojos nenupulti doroje ir nenuklysti nuo tikrojo kelio. Nors ne sudaugeliu draugavo, bet visų draugų buvo mylimas ir gerbiamas. Tarnybą savo mokėjo kaip reikiant ir ėjo ją sąžiningai. Viena žodžiu buvo doras, pavyzdingas Lietuvos kareivis.

* * *

Buvo graži vasara. Sodžius žaliuos lapuos pasislėpęs ramiai sau miegojo. Ne toli nuo jo keliu, dideliu dulkių debesiu lydimi, jojo kareiviai į frontą. Tarp jų ir Jurgis buvo. Jie visi linksmūs, dailiai apsirengę, ant gražių arklių sėdėdami, labai gražiai atrodė. Žmonės, pamatę atjojančius, iš tolo bėgo žiūrėti, kokie yra tie Lietuvos kareiviai, kaip jie atrodo. Beveik iš kiekvienos pirkčios, pro langus, ar pro duris esantieji namie skubinos savo guodžiu žvilgsniu pasitikti svečius nebuvėlius. Žiūrintiems į gražius žirgus ir drąsius žaliukus, pasiryžusius viską pergalėti nenoromis ašaros veržės per skruostus. Net ir tie, kurie užjautė Lietuvos laisvei dabar, pamatę kareivius, kitokio buvo ūpo.

Kareiviai jojo per kaimą į ne tolimą mūsų lietuvių su rusais. Išstolo, kaip iš po žemės, dundėjo kanoelės. Keliose vietose toje pusėje matėsi dideli dūmų debesiai... Jurgis pamatė, kad gyvenimas fronte visai kitoks negu užpakaly... Tankiai barškėdavo kulkosvaizdžiai, tauškėdavo šautuvai, švilpdavo kulkos. Kartais kaip pradės kokį ūpą. Vidurnaktį ar kitu lai-

PAMOKYMAS

LIETUVOS ARMIJOS VIRŠININKAMS

(Žiūr. „K. Ž.“ Nr. 9).

Taip pat negali būti viršininku žmogus, nežinąs lauko fortifikacijos.

Kaip jis gali būti viršininku, jeigu jis nemoka parinkti pozicijos savo rinktinei ir nemoka jos įtvirtinti?

Jis nežino, kurioms sąlygoms turi patenkinti gara pozicija, kur ji reikia parinkti: kalne ir pakalnėj, prieš girią ar už girios, ant priešakinės ar užpakalinės atkalnės.

Jis nežino, kaip ir kur reikia apkasai kasti, kad juose būtų galima kuogeriausia apsiginti, kad priešas negalėtų flangine ugnimi kenkti gulintiems apkasuose.

Jis nežino, kaip sudaryti šaudymo angas blindažai, kuriose kryptyse ir kuriose vietose kasti susisiekimo eigos ir kiek jų kasti.

Prisakysi jam parengti poziciją, jis tikrai kankins žmones, vers juos kur nereikia kasti, ir galop, jo parengtoje pozicijoje nebus galima gintis nuo priešų ugnies.

Kaip gi gali toks žmogus būti viršininku.

Mes peržiūrėjome visa, kas reikalinga žinoti kariškiui: statutai, taktika, topografija ir fortifikacija ir nurodėme jų svarbumą.

Mes, matome, kad visos žinios ne bereikalingai pramanytos, kad be jų apsieiti negalima, kad jų nežinant negalima būti nors ir mažiausios kariuomenės dalies viršininku ir vedėju. Neturys tų žinių viršininkas ir vedėjas, tikrai prazūdys save ir kareivius, ir prietam prazūdys be jokios naudos.

Ir kiekvienas viršininkas, jeigu jis nori tikrai būti savo vietoje ir tikrai nori atnešti naudos, o ne tikrai

neudotis valstybės pinigais, jis turi tvirtai įsidėti galvon minėtas žinias.

Žinios tos nesudėtiniausios ir jų kiekvienas žmogus, mokąs skaityti ir rašyti, norėdamas gali išmokti.

Bet reikia tik noro ir energijos.

Ir reikalinga, kad to noro ir tos energijos instruktorius turėtų mokykloje ir išėjus iš jos.

Tu negali pasitenkinti tuo, ką įgavai mokykloje. Karo mokslo, kaipo praktiško mokslo, prityrimai kasdien kinta, sulyg to, kaip kinta karo sąlygos, svarbiausia nuo šaudymo įrankių patobulėjimo. Šandien taktikoje ir fortifikacijoje laikoma tie būdai geriausi, rytoj jau kiti, o už mėnesio dar kitoniškesni.

Ir todėl viršininkas niekuomet negali, pasakyti sau: aš žinau užtektinai.

Man daugiau mokytis nereikia.

Anaipatol, jeigu jis nori būti grynios sąžinės, jeigu jis nori mokinti žmones, kaip priešą pergalėti, jis turi visuomet mokytis, visuomet savo žinias dauginti ir įgauti naujų. Jis turi sekti, kaip kinta karo mokslo žinios, kurios jų sėkmingai įvykdomos gyveniman. Jis turi žinoti paskutines karo mokslo išdavas.

Tiktai tuokart jis bus naudingas ir veikliu viršininku.

Ir tikrai tokių viršininkų vedama armija gali laimėti.

Viršininkai! Jeigu jūs ištikrųjų siekiate Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės jūs savyje jausite užtektinai jėgų ir valios tapti tokiais viršininkais.

Jūs mokėsite įgauti reikalingųjų žinių, ir nuolatai jas papildant ir išplečiant, mokėsite laikyti jas atitinkamai aukštai, kas ir gali suteikti Lietuvos armijai galingumo atvaduoti ir apginti Lietuvai.

ku duoti ir armotomis, ir šautuvais, ir kulkosvaidžiais, rodos, visas pragaras atsiveria, ir rodės, kad nei vieno gyvio jau negali likti žemėj. Bet praeina valandėlė, pamažu viskas aptilsta, ir čia iš vieno, čia iš kito užkampio pradeda susirasti kareiviai. Pasirodo, kad iš tokio didelio šaudymo, vos keleta sužeista ir koks vienas užmušta.

Jurgis išpradzių, lyg baukštėsi, bet paskui apsi-prato. Nebaisu jam rodėsi ir mirti, nes ant to kas-dien buvo pasirengęs. Tik viena mintis jį kankino: kas bus po mirties, ar dar bus kur gyvenimas, ar viskas čia ir užsibaigs. Juo daugiau apie tai manė, juo labiau neramu jam darės, ir jautė, kad būtinai turys šiaip ar taip iš abejonių išeiti. Ir jam pasidarė ramu, kad pagalios pasisekė klausymas išrišti, iš abejonių išeiti. Laisvo laiko nugaudamas, Jurgis dažnai mąstė apie pasaulį, žmones, gyvenimą... bet netikėtas susišaudymas ūmai viską pertraukdavo ir išsklaidydavo jo susitelkusias mintis.

Taip bėgo dienos fronte. Vieną gražų rytą j kareivių stovyklą atbėgo išbalusi, susidraikiusiais plaukais jauna mergaitė, šaukdama: „Gelbėkit — mano tėva... užmuš... bolševikai... motina... plėšia... aš vos ištrūkau, nudurti mane norėjo, ginės paskui“...

Bematant visi kareiviai sujudo. Užsidedę tuojau atkeršyti žiauriems priešams. Jurgis pirmas iššoko iš būrio šaukdamas, kad pirmas einas gėrbikams keršyti.. Mergaitė, nežiūrėdama išgąščio, ėjo kartu su kareiviais, nurodydama jiems, iš kur geriau pulti priešą, kame geriau pasislėpti.

Pasigirdo šuviai, suūže sprogdamos granatos. Tai vėl lietuviai užpuolė bolševikus, kurie iš išgąščio, daug ir nesipriešindami, pradėjo bėgti. Namai nelaimingosios mergaitės buvo išgelbėti. Bolševikai, bėgdami nuo lietuvių, nespėjo nė turto priplėšto išvežti; viskas stovėjo kieme. Bet pats išgelbėjimo vadas, Jurgis, bu-

vo sunkiai sužeistas. Kraujas iš peties čiurkšllais bėgo ant žemės. Pribėgę draugai kas kuo turėdamas tvarstė, bei kraujo sunku buvo sulaikyti.

Mergaitė, jau nebeišsigandusi ir nenusiminusi, bet liksma, smagi, kad ir tėveliai ir namai išgelbėti. Tik pamačius sužeistą Jurgį, jai dideliai gaila pasidarė jauno narsaus kareivio, kuris jau buvo išbalęs ir visai atsimainęs. Šiaip ne taip greitomis sužeistą aptvarsčius nuvežė jį ligoninėn. Doktoras apžiūrėjęs ligonį, pripažino, kad vargu ligonis bepasveiks. Tačiau ligonis, nežiūrėdamas didelių sopulių, buvo vis dar ramus. Jis savo vaidentuvėį stengėsi prisiminti savo praeitį, kuomet jis dar prie tėvelių augo, o paskui... paskui išvažiuodamas paskutinį kartą atsisveikino... Ir dar daugiau suskaudo jam širdis.

— Laišką, laišką... — ėmė jis neaiškiu balsu šaukti.

Galvestingoji sesuo atnešė jam popierio ir rašalo ir padėjo ant stalelio prie ligonio lovos. Jurgis silpną ranka pradėjo rašyti kartkartėmis dėl nuovargio pertraukdamas:

„Siunčiu jums, mieli tėveliai, sesutės, savo paskutinį širdingą sudiev“, — rašė Jurgis. „Aš jau mirštu nuo priešų kulkos. Nenuliūskit, manęs netekę. Aš viską mūsų žmonėms atidaviau... Dabar esu ramus. Tik vieno noriu — keršto priešui. Tegu jis žino, kad lietuvis nenori svetimųjų jungo. Sudiev!“

Jūsų Jurgis“.

Parašęs laišką ligonis aprimo. Paskui pradėjo silpnėti. Lankyti jo ėjo ne tik daug kareivių, bet ir šiaip gyventojų. Rytui auštant ramiai užmigo amžinu miegu.

Ir nebeliko pasauly malonaus, narsaus jauno kareivio Jurgio. Nebepamatė jo daugiau tėveliai, sesutės. Nebesulaukė jauni draugužiai besugrįžtant jo iš karužės. Rado jis savo vietelę, toli nuo gimtinės vienas tarp nepažįstamų, šaltoj žemelėj.

Priedas prie III-jo skirsnio.

Keletą kovos taisyklių, kurios reikia žinoti geriau už kitas.

1) Del kiekvieno reikalo stenkis priešui už akių užbėgti.

Jeigu tau reikia gintis, apgalvok kaip tu, prieš vietoj pultumei šia pozicija.

Jeigu tau reikia pulti, kaip tu gintumėsi prieš vietoj būdamas. Bet visuomet bijokis iš anksto padarytų sprendimų, nes jie gali neįvykti, o elkis sulig aplinkybių.

2) Atsimink, kad kartą pradėjęs antpuolį, negali sustoti kol pasieksi tikslo, laimėsi.

3) Niekuomet nesakyk „atgal“, nes šis žodis sukelia paniką ir norą bėgti atgal.

4) Niekuomet netikėk kitiems, bet pats viską pertikrink.

5) Atsimink apie asmens pavyzdžio svarbumą kovoje.

6) Kare visuomet ir visur, kovoj, žygiuotėj, ilsintis, niekuomet neužmiršk: susisiekimas, apsauga, žvalgyba.

IV-tas skirsnis.

Jką daugiausia dėmesio turi kreipti viršininkas mokant ir auklėjant kareivius.

a) rikiuotės atžvilgiu.

1) Reikia kareiviai padaryti mitrais ir narsiais ir, reiškia, reikia kreipti daug dėmesio į gimnastiką.

2) Reikia kareiviai pripratinti ilgą kelią eiti ir todėl reikalinga užsiimti žygiavimu.

Reikia išaiškinti kareiviams, kad mokėti vaikščioti taisyklingai ir į koją reikalinga delto, kad taip lengviau išėiti didesnis atstumas.

3) Kovojančią dalį reikia padaryti paslankia ir lengvai valdoma.

4) Reikia išmokinti kareiviai šaudyti ir todėl reikia kreipti dėmesio į priruošiamuosius lavinimus šaudyti.

5) Visur ir visuomet lavinti kareiviuose savitovumas.

Reikia mokinti jie apseiti be viršininko. Kovoj dažnai valdymas išnyksta, ir kiekvienas kareivis paliekamas daryti, kaip jam tinka.

Reikia stengtis, kad kiekvienas kareivis galėtų apsieiti be betarpio viršininko ir pats galėtų pamainyti artimiausią viršininką.

Praktiškumo žvilgsniu reikalinga, kad kiekvienas kareivis būtų išmokytas eiti artimiausio viršininko pareigas ir pats galėtų pamainyti artimiausią viršininką.

6) Turėti galvoj lenktynių svarbumą. Lavinimai reikia paversti lenktynėmis, sportu.

Kad kiekvienas būtų užinteresuotas „padaryti geriau už kitus“, kad lavinimo pamokos būtų ne nuobodulis ir kankynės valandomis, bet gyvu ir užimančiu žaidimu.

Patariama taip daryti: kuopa išėjo šautuvais užsimti. Tą, kuris daro gerai, viršininkas paleidžia, o kas blogai — tęsia užsiėmimą tol, kol ir jis ims gerai daryti.

Viršininkas, kuris mokės pastatyti dalyką taip, kad kareiviai noriai eitų lavinimo pamokosna, tas įkvėps gyvąją sielą armijai.

Kiekvienas viršininkas turi stengtis pasiekti to idealo.

b) Doros atžvilgiu:

1) Viršininkas turi stengtis taip išlavinti kareivį, kad jis didžiutąsį savo žiniomis ir skaitytų jas didžiomis ir gerbiamomis.

Jurgio kape išaugo graži gėlytė ir sukrovė mėlynus žiedelius, o lakštutė, atlėkusi į netolimo krūmo šakelę, narsiam karžygiui užtraukė gražią laisvės dainelę...

Nebeliko pasauly Jurgio, bet jo geri darbai toli pasklido į šalį. Aplinkiniai, džiaugdamies už išvadavinimą nuo plėšikų, Jurgiui, narsiam kareiviui, sudėjo gražų padavinimą, kurį ilgais vakarais, viens kitam pasakoja.

Naujos knygos.

Karininkas Ladislovas Natkevičius, artillerijos vyresnysis leitenantas. **Lietuvos Kariuomenė.** Išleido Lietuvos Atstatymo Bendrovė (Amerikoje) 176 pusl. 1919 met.

Pereitų metų pabaigoj Amerikos laikraščiuose buvo plačiai, amerikiečiams įgimtu būdu, reklamuojama naujai leidžiama knyga „Lietuvos Kariuomenė. Žinodami autorių, kalpo gabų žmogų, o Lietuvos Atstatymo Bendrovę, kaip rimtą, nors ir „bizniaus“ įstaigą, mes tikėjome sulaukti ką nors tokio gero, kur bus surinkta tikrų pamatingų žinių apie mūsų kariuomenę bei jos darbuotę, kad pati knyga bus kapitalis mūsų kariuomenės gyvenimo veikalas.

Ko nors nedidelės vertės sulaukus, žmogus visuomet apsvyli, tuo didesnis būva apsvilimas, juo daugiau buvo tikėtasi. Tą patį mes galime pasakyti ir šiuo atveju. Kiek Lietuvos Atstatymo Bendrovė stengėsi rūpestingiau išleisti veikalą, kad jis būtų technikos gražus, kad tai išeitų savytas albumas, tiek pat šiai autoriui apreiškė nedaugiausia rūpestingumo, kad tos grožės įtalpa būtų turininga ir pilnai nušviestų Lietuvos kariuomenę. „Greitas darbas — menkas vaisius“, — toji tiesa nuolat apsireiškia mūsų literatorių

kūriniuose. Ir čia tik tuo pateisinsim autorių, kad jis pats pripažįsta „greitomis supašęs paruoštą medžiagą, ir net pačią kalbą nespėjęs tinkamai išlyginti“.

Pereisime prie paties turinio. Be gyvos galybės gražiai išspausdintų kariuomenės vaizdų, randame 18 straipsnelių. Jų tarpe gražiausia parašyta yra prakalba, kuri yra šiaip gi veik visa knygos įtalpa susideda iš laikraščių straipsnių savystoviu darbu. Vietomis autorius pažymi iš kur kurią iškarpą paėmė, bet kartais greitomis pašydamas ir tai užmiršo; pav. Gen. Silv. Žukausko biografija, kuri paimta iš pirmo „K. Ž.“ numerio.

Visišku anotatoriaus „supašiojimu“ yra šie straipsniai: 1) rusų frontas ir mūsų kariuomenės jame žygiavimas, 2) lenkų frontas ir mūsų kariuomenės jame žygiavimas, 3) lietuvių (kodėl ne Lietuvos?) kariuomenės žuvę karžygiai (žodis į žodį iš „Lietuvos“ ir „Kariškių Žodžio“ paduota), 4) kariškių žeme ap rūpinimas, bet ir kiti likusieji nešioja tą atspalvį.

Daug nekalbant, galima pasakyti, kad šią knygą tikriau bus pavadinti ne „Lietuvos kariuomenė“, bet „ką Lietuvos laikraščiai parašė apie savo kariuomenę“. Patį gi veikalą minėdami, mes galime sakyti apie gražią technikos leidimo pusę, bet sunku paliesti autoriaus padėtą darbą ir jo vertę. Laikraščiuose tilpusieji straipsniai yra laikini, pilnai dalyko neišsemianti ir abejojame ar vertėjo leisti skyrium veik vien tik jų rinkinį. Kadangi paties autoriaus darbas — laikraščių straipsnių surankiojime ir susstatyme neturi individualio atspalvio, prietam anot paties autoriaus greitomis supašytas, tai aišku, kad veikalas negali suteikti išsemiamų mūsų kariuomenės organizavimo pradžios, gyvenimo ir atliktos darbuotės žinių. Atsiminus, kad veikalas išėjo Amerikoje ir taikintas Amerikos lietuviams, kurie apie mūsų kariuomenę turėjo šykščių žinių, galima tarti, kad auto-

Reikalinga, kad kiekvieno kareivio pasakyti žodžiai: „Aš Lietuvos armijos kareivis“ skambėtų išdidžiai, ir kad jo akyse tas vardas būtų nesutaikomas su jokiais žemais, nešvariais pasielgimais.

Viršininkas visą laiką turi rūpintis tą jausmą auklėti ir visa išrodyti, kas kareiviui nepritinka. Tai neverta aukštojo Lietuvos armijos kareivio vardo.

Lai mūsų garbingo ir padoraus didvyrio Keistučio pavyzdys būna pavyzdžiu Lietuvos armijos kareiviui.

2) Viršininkas turi žiūrėti, kad kareivis dabotų savo išviršinės išvaizdos, kad jisai gėrėtųsi savo budrumu, savo atlašumu, tvarkingu apsirengimu.

Kad pasiekti to tikslo, gera yra vartoti pajuokimas. Karčiai reikia išjuokti apsileidėliai, daryti juos juokingais draugų akyse.

3) Pripratinti ir lavinti kareivius turtą taupyti.

4) Lavinant kareivy išdidumą, viršininkas turi persekioti kiekvieną nepasitenkinimą tuo, ką jis gauna, ir įgyvendinti kareivy nuomonę, kad visi turi būti patenkinti tuo, ką gali duoti tėvynė.

Viršininkas turi visą laiką skiepyti kareiviams, mintį, kad jie turi kantriai pakelti „badą, šaltį ir visa kita“.

5) Viršininkas visą laiką turi daboti kareivius pristatyti teisman, prašalinti tuos, kurie blogai veikia į draugus, ir duoti eiti augštesnių pareigų tiems kareiviams, kurie gerai veikia į savo draugus.

Toki svarbiausi kareivių mokymo ir auklėjimo punktai, į kuriuos turi atkreipti dėmesio kiekvienas viršininkas. Kiekvienas viršininkas turi pats elgtis su lig šių svarbiausių punktų.

1) Asmens pavyzdys visur ir visuomet.

2) Griežtas skyrimas tarnybos ir netarnybos santykių su pavaldiniais.

3) Kiek galima, bendras gyvenimas su kareiviais, atsisakymas nuo įvairių privilegijų, kaip tai geresnio valgio, patogesnio buto, labiausiai žygy. Kartu badauti, kartu ir šalti.

Griežtai laikantis šių sąlygų, kareivis negali nieko prikišti viršininkui.

Laikąsis šių sąlygų viršininkas, visuomet gali pasakyti kareiviams: aš gyvenu taip pat, kaip ir jūs, aš pakeliu tą visą, ką ir jūs, aš darau tą, ką ir jūs, aš einu tarnybą geriau už jus ir dirbu daugiau už jus, ir aš einu pirmyn, ir jūs turite eiti su manim.

Ir kareiviai tuokart eis, nes, taip elgiantis viršininkams, Lietuvos armija bus viena šeimyna, kurios visus narius jungs bendras jausmas, bendri siekiai ir bendra padėtis.

Ir tuomet Lietuvos armija bus didelė jėga, kuri sugebės apginti Lietuvos žemę nuo priešų, taip iš lauko, taip ir iš vidaus.

U Ž B A I G A.

Visų laipsnių viršininkai!

Iš Jūsų pareina sudaryti galinga Lietuvos armija!
Iš Jūsų pareina sudaryti galinga jėga, prieš kurią drebėtų visi priešai.

Imkitės karštai už darbo!

Auklėkite ir mokykite kareivius ir patys save!

Įkurkite laisvos ir nepriklausomos Lietuvos galingą ginkluotą jėgą!

Pulkininkas Kleščinskas.

rius dalinai savo tikslo atsiekė, nes šokių tokių žinių visgi suteikė.

Bet kadangi knyga gražios išvaizdos ir joje yra nemaža fotografijų iš mūsų kariuomenės gyvenimo, tai mes patariame visiems kas tik gali įsigyti.

Karininkas S-tis

Kovoje už Tėvynės Nepriklausomybę.

Nukauti

Kareiviai:

Gavėnas Kostas—Bubenu k., N. Radviliškio val., Pasvalio apskr. **Pipinė** Jonas—Drobunių k., Budbergio val. Pasvalio apskr. **Drevinskas** Antanas—Gulbinių k., Pabiržės val., Pasvalio apskr. **Mikalūnas** Juozas—Pumpėnų miesto ir val., Pasvalio apskr. **Cuplinskas** Benediktas—Puodžių k., Saločių val., Pasvalio apskr. **Sargūnas** Anupras—Biržų val., Pasvalio apskr. **Kubilius** Petras—Pabiržės dv. ir val., Pasvalio apskr. **Sadauskas** Stasys—Lazuvičių k., Veisijų val., Seinų apskr. **Kuzmickas** Jonas—Dubenu k., Antemunės val., Alytaus apskr. **Cekanauskas** Jonas—Paberžinės k., Vyžonių val., Utenos apskr. **Stongvaldas** Stasys—Dryžių k., Šilalės val., Tauragės apskr. **Laurynaitis** Vincas—Sintautų k. ir val., Šakių apskr. **Skikūnas** Pranas—Keblių k., Šiaulių val. ir apskr.

Mirė nuo žaizdų

Kareiviai:

Kregždė Samuolis—Biržų val., Pasvalio apskr. **Sirbikė** Balys—Sungailių k., Vabalninkų val., Pasvalio apskr. **Žekas** (sužeistas per neatsargumą ir mirė).

Žinios.

Lietuvoje.

Kareiviams prieglauda. Kaune rengiama prieglauda kareiviams, nustojusiems sveikatos, paliegusiems ir tt. Ta prieglauda veiks iki bus išdirbtas tam tikras nustojusiems sveikatos kareiviams šelpti įstatymas.

Kaunas. Nuo vasario 25 d. Kaune panaikintas apgulos stovis.

Ištirti vas. 22—23 d. atsitikimams V. Prezidentas paskyrė tam tikrą komisiją, susidedančią iš užs. reik. ministerio A. Voldemaro, teisininko R. Skipičio ir Armijos Teismo tardytojo J. Rimšos.

Ministeris pirmin. grįžo iš užsienio. Lietuvos Min. pirm. E. Galvanauskas šiomis dienomis grįžo Kaunan. Jis važinėjo Paryžiun ir Londonan svarbiais mūsų Valstybės reikalais. Paryžiuoj jis turėjo pasikalbėjimų su maršalu Foš'u, gen. Nisseliu ir kitais žymiais prancūzų kariškiais bei politikais. Visi jie žadėjo remti Lietuvos nepriklausomybės reikalus.

Londonė Galvanauskas kalbėjosi su Anglijos premjeru Loidu Džordžu. Anglai pasiryžę galutinai pripažinti Lietuvos nepriklausomybę, kaip tik susirinks Lietuvos Steigiamasis Seimas.

Lietuvos Misija išvažiavo į Maskvą. Vasario 17 d. iš Kauno išvažiavo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Misija į Rusiją tartis dėl pasikeitimo belaisviais bei įkaitais ir dėlai tremtinių grąžinimo iš Rusų.

Italai pripažino Lietuvos nepriklausomybę. Iš Rymo parėjo žinia, kad Italija pripažino galutiną formą (de iure, teisės dėsniu) Lietuvos nepriklausomybę. Italų pasiuntinys Lietuvai jau iškeliavo Kaunan.

Skandinavijos valstybės irgi nutarė pripažinti Lietuvos nepriklausomybę de jure—galutiną formą.

Nepriklausomybės šventės garsai. Vasario 16 d. į Kauną V. Prezidento vardu iš įvairių Lietuvos vietų atėjo daugybė sveikinamųjų bei pasitikėjimo telegramų. Daug pasveikinimų atsiuntė ir Lietuvos žydų organizacijos. Visų sveikinusių bendras pageidavimas, kad ateinančiais metais Vasario 16 d. galėtų švęsti ir tikroji mūsų sostinė—Vilnius.

Kratos Vilniuje. Vilniuje lenkai paleido gaudą apie daugybę esamų ten lietuvių šnipų, todėl pas Vilniaus intelektus-lietuvius kasdien daromos kratos.

Neitralinga zona Maž. Lietuvoj. Santarvė ketina išilgai Nemuno upės vokiečių pusėj sudaryti neitralingą zoną. Iš to neitralingo ruožto turėsianti pasitraukti vokiečių kariuomenė.

Dėlai bermontininkų belaisvių. Vokiečiai pasiūlė mūsų vyriausybei apmainyti esančius lietuvių nelaisvėje bermontininkų ant 24 lietuvių belaisvių, kurie esą Vokietijoje. Vokiečiams buvo atsakyta, kad lietuvių belaisvius jie turi paleisti be jokių sąlygų, eidami taikos sutartimi, gi esantieji lietuvių nelaisvėje bermontininkai turi būti teisiami, nes prieš juos yra daug kaltinamosios medžiagos. Pasižadėjus vokiečių vyriausybei patraukti kaltuosius atsakomybėn, Lietuvos vyriausybė sutiko grąžinti bermontininkus, reikalaujama atlyginti išlaikymo išlaidas ir nužudyto karininko Rimavičiaus šeimynai.

Latvių darbuotė Palangoje. Susibičiuliavę su lenkais latviai visame kame ir seka lenkus. Ytin latviai iš lenkų pasimokė skausti savo kaimynus. Papyzdžiu gali būti latvių valdžios elgesis Palangoje, daug kuom primenantis lenkų žiaurumus Vilniuje, Seinuose ir kitur.

Palanga iš senų senovės yra lietuvių gyvenamas kraštas, — latvių ten tik saujalė. Išvijus vokiečius-bermontininkus Palangos lietuviai sudarė vietinę lietuvių valdžią, bet atėjusi latvių kariuomenė išvaikė ją.

Dabar Palangoj laukiama miesto Valdybos rinkimų. Latvių valdžios nusistatymu, rinkimuose galės dalyvauti visi naujai atvažiavusieji latviai ir čia esanti lietuvių kariuomenė, gi lietuviai, nors ir senai gyvenanti Palangoj bei turinti savo namus, prie rinkimų neprieleidžiami. „Prūsų Lietuvių Balsas“ dėlai to pastebi: „Negražu yra, kad kaimynai latviai taip elgiasi. Mes mažosios tautos, kaimynystėj gyvenančios, turėtume kaip broliai draugiškai sugyventi.“

Plungė. Š. m. vasario 11 d. pagerbti bei paminėti pirmoms aukoms už Tėvynės laisvę Plungėje buvo iškilmingai švenčiama. Miestelio namai buvo papuošti tautinėmis vėlavomis.

Čionai stovinčiųjų N pulko dalių kareiviai, išklause pamaldų, išėję iš bažnyčios išsirikiavo. L. e. p. pulko Vado majoras P... pasakė trumpą prakalbą, paminėdamas pirmuosius žuvusius už Tėvynę: kareivį Povilą Lukšį ir karininką Antaną Juozapavičių.

Orkestras pagriežė tris kartus himną. Iškilmė paliko nepaprastai kilnaus įspūdžio.

Keistutietis.

5. pest. pulko vakarėlis Plungėje. Vasario 8 d. buvo surengtas pulko švietimo reikalams vakarėlis. Vaidinta „Meška“ ir „Abejotina ypata“. Po vaidinimo p. Andrejauskienė skambino fortepijonu, pas-

kul kareiviai padeklamavo 7-es elles: „Senovės dal-
na“ (Mairlonio), „Girdėtos ir datirtos senio Krokuso
mislis“ (Vaičiūčio) ir „Delko kariuonij? (St. B-kaus).

Paskul padainuota, pianinui pritariant, duetas
„Tėvynės meilė nemari“. Užsibaigė šokiais žaislais ir k.
Apskritai vakarėly galima skaityti vykusiu ir palin-
kėti tolimesnės kloties.

Salė buvo išpuošta vainikais ir tautinėmis vėlia-
vėlėmis; aby pusiai scenos tarpe vėliavėlių matėsi su-
križuoti kardai, o užpakaly po tautinėmis spalvomis
parašas: — „Valiol š pėstininkų Didžiojo Lietuvos
Kunigaikščio Keistučio pulkas“.

Orkestras pagrojo Lietuvos himną.

Tvarka buvo gera; publikos pilna salė. Bilietų
kalna kareiviams perpus pigesnė. Keistutietis.

Naumiestis (Šakių apskr.) Nepriklausomybės
šventė. 16 vasario čia buvo kilniai švenčiama Lietu-
vos Nepriklausomybės šventė. 10 val. rytą buvo pa-
maldos. Po pamaldų visi žmonės ėjo prie Tarybos
rūmų. Turgavietėje buvo daug išrykiuota kareivių.
Paskul sustojo gimnazijos mokiniai, pradinė mokyk-
lų: lietuvių, žydų, vokiečių ir „pavasarininkų“ kuopos
— visi apsikaisę trispalvėmis vėliavomis. Daug buvo
sakyta karštų, jausmingų prakalbų. Kiekvienas namas
buvo papuoštas tautinėmis vėliavomis. Gatvėmis vai-
kščiojo didžiulės manifestuojančių žmonių minios. Dai-
navo vietinis gimnazijos choras, Kamaičio vedamas ir
„Pavasarininkai“. Taipgi buvo girdėti ir pradžios mo-
kyklų mokinių dainavimas. Visų ūpas buvo pakilęs;
buvo jaučiamas galingas lietuvių dvasios išsiveržimas.

A. Barsukas.

Naumiestis (Šakių apskr.). Vasario 16 dviejų
metų Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvėms pami-
nėti, Naumiestio kariškių rūpesniu ugniagesių name
buvo suruoštas vakaras. Valdino: „Aš numiriau“ ir
„Vienas iš mūsų turi apsivesti“. Be to buvo gyvi
paveikslai: „Lietuvos prikėlimas“ ir „Kareivių būtis“.

Viskas pavyko gana gerai, svečiai buvo patenkinti.
Malonu, kad kariškiai luosą laiką praleidžia doriems
pasilinksminimams.

A. Barsukas.

Kybartai. Vilkav. apskr. Čion gyvendamas, žmo-
gus jautiesi tartum esi kokioj linksmybių karalijoje.
Nėra čion beveik šeštadienio ar sekmadienio be vaka-
rėlių, „kinų“, gegužynių ir kitų pramogėlių. Tuos
pasilinksminimus ruošia nuolat kaž koks p. M-kos su
savo draugais. Retkarčiai surengia ir vietos karininkai
savybės vakarėlių. Taip pat ruošia vakarų ir vietos
„L. K. Moterų draugija“ ir gimnazija. Vietinės stoties
Komendantūros kareiviai savo vakarų pelną, skiria
Kamandos naudai. Vienu žodžiu, kas tik gyvas ūžia
— linksminasi. Žingeidų būty žinoti kokiam tikslui
naudojamas daugumos tų vakarėlių pelnas. T.

Raseiniai. Vasario 8 d. čion pradėjo eiti sa-
vaitraštis „Žemaičių žinios“, vedamos tautinėje pakrai-
poje. Raseinių apskr. Komisija Kariškiams žeme ap-
rūpinti š. m. sausio 28 d. nutarė paimti išdaliniui
Fario de Kastro dvarą Markūnus 600 deš. Girkalnio
valsč. Sergiejevkos dvaras 400 dešimtinių, prigulėjas
Kunigaikščiui Vasilčikovui, jau išrėžytas į viensėdžius.
Netrukus manoma dar paimti išdalinti lig 3.000 deš.

Gruodžio 18 ir 19 d. Raseiniuose Moterų būrelis
padarė Kareiviams dovanų rinkliavą. Pinigų surinkta
2800 auks. Be to dar surinkta daug popirosų, degtu-
kų, tabokos, peiliukų ir k. Visos šios dovanos Ka-
lėdų pirmą dieną buvo išsiūstos Kaunan Kareivių Prie-
telių Draugijon. „Žemaičių Žinios“.

Vilniuje š. m. sausio pradžioj pradėjo eiti nau-
jas lietuvių savaitinis laikraštis „Vilniaus Garsas“, ve-
damas tautiniai — katalikiškoj pakraipoj. Redaktoriu
pasirašo kun. Čibiras.

Lenkų okupuotoje Lietuvos dalyje gyvenimas
kas kart darosi nepakenčiamas. Lenkų žandarai ir
kareiviai taip plėšia, kad gyventojai savo skunduose,
kurių apščiūl prisiūčia Lietuvos vyriausybei, vokiečiams
ir bolševikus vadina anglais, palyginus su lenkais. Apie
lenkų žiaurumą liūdi šitoks atsitikimas. Kitaviškio
valsčiuje 8 lenkai išsivarė iš vieno sodžiaus 2 gyven-
toju ir, pasistatę prieš save, pradėjo šaudyti į netoli-
stovinčią lietuvių sargybą, patys slėpdamiesi už nelat-
mingųjų gyventojų. Užimtųjų kraštų gyventojai lietu-
viai prašo kuogreičiausiai juos išvaduoti iš lenkų ver-
gūvės.

Gražus pavyzdys. Paraginus kareivijon N val-
sčiaus vyrai nutarė visi stoti su savo arklais... Maty-
dami tokį pasišventimą senieji kareiviai labai nudžiū-
ga, nusiramina, įgauna ypatingo ūpo, nes mato, kad
ir kiti jų draugai neatsilikio nuo jų, ir stoja ginti tė-
vyne net su savo arkliais.

Tas gražus pavyzdys, yra sėktingas ir kitų valsčių
jaunimui.

Matas Selma.

Užsieny.

Amerikos Kardinolas Gibbons ir lietuviai.
Pereitų metų pabaigoje Lietuvių karinė misija Ame-
rikoje atsilankė pas Kardinolą Gibbons. Kardinolas
labai gerėjosi narsia lietuvių kova už laisvę, pabrėž-
damas didelę lietuvių vienybę ir gabumus valstybei
kurti. Tarp lietuvių ir lenkų esama labai didelių skir-
tumų. Lietuviai, pasak kardinolo, esą ramūs, ma-
stantys, išdidūs, o lenkai — lengvo būdo, karštagalviai
ir pataikūnai. Atsižvelgiant į tokį šių dviejų tautų būdo
kalbos ir papročių skirtumą, mėginimas sujungti lie-
tuvius ir lenkus vienon valstybėn, kardinolo nuomone,
yra neprotingas ir negeistinas.

Norvegai ir Lietuva. Mūsų atstovas Švedijai
J. Aukštuolis sausį buvo nuvykęs į Norvegų sostinę
Kristianiją, kur turėjo pasikalbėjimus su išymiais nor-
vegų valdžios atstovais bei politikais. Norvegų val-
džia yra pasiryžusi pripažinti Lietuvos nepriklausomybę
ir de jure, kai tik tas žingsnis bus padarytas
santarvės valstybių.

Karo kaltininkų atidavimas. Santarvės vals-
tybės įteikė Vokiečių vyriausybei reikalavimą išduoti
apie 300 įžymių vokiečių kariškių ir politikų, kurie
kaltinami sąryšyje su Didžiojo Karo paskelbimu bei
jo vedimu. Kaltinamųjų skaičiuje yra Kaizeris, du jo
sūnu, gener. Hindenburgas, Liudendorfas, Klukas, Ma-
kenzenas ir k. Vokiečiai tam santarvės reikalavimui
labai priešingi ir žada jo nepildyti.

Bermonto kariuomenės likučiai dabar stovi
Vokietijoje. Išviso bermontininkų yra tik septyni tūk-
stančiai kareivių ir keturi šimtai karininkų. Karinin-
kai daugumoje labai ištvirkę ir nieko nenori veikti.
Vokietijoje bermontininkai nori naujais pamatais per-
tvarkyti savo kariuomenę ir paskui kelti kurin nors
frontan kariauti prieš bolševikus. Tai naujai kariuo-
menei vadausias ne Bermontas, bet generolas Roma-
novski's.

Oficialinė dalis.

Vyr. Kariuomenės Vadas.

**Skelbiu Valstybės Prezidento š. m. va-
sario mėn. 23-dienos įsakymo nuorodą:**

„Laikiniai einantį Vyriausio Karo Vado ir Krašto Apsaugos Ministerio pareigas Generolą - Leitenantą P. Liatuką, jam prašant, paluosuoju nuo jo užimamųjų vietų nuo šio dvidešimt trečio vasario, priskiriant jį prie Generalio Štabo iki naujo paskyrimo. A. SMETONA — Valstybės Prezidentas, GALVANAUSKAS — Ministeris Pirmininkas.

Valstybės Prezidento įsakymą sekant, nuo Krašto Apsaugos Ministerijos Valdytojo ir Vyriausiojo Kariuomenės Vado pareigų pasitraukdamas, reiškiau širdingą padėką visiems bendradarbiams — kariškiams: karininkams, karo-valdininkams ir kareiviams, su pasišventimu dėjusiems visas savo pastangas ir guldžiusiems galvas už Tėvynę-Lietuvą.

Niekuomet neužmiršiu tų sunkių laikų, kada jūs kelis mėnesius paeiliui negaudami algos, o kartais, dėl sunkaus susisiekimo, mažai gaudami ir maisto, kaip liūtai puolėt bermontininkus ir išvijot juos iš Lietuvos. Ir nebūdamas Vyriausiu Vadu aš visuomet būsiu su jumis, nes pasilieku Jūsų tarpe. Tikiuos, kad ir ateityje narsi mūsų kariuomenė daugiau rūpinis Lietuvos, negu savo reikalais.

Šį įsakymą perskaityti visose kuopose, batarėjose ir eskadronuose.

Krašto Apsaugos Ministerijos Valdytojas ir einas pareigas Vyriausiojo Kariuomenės Vado pasirašė: Generolas-Leitenantas LIATUKAS.

Skelbiu Valstybės Prezidento š. metų vasario mėn. 23 dienos įsakymo nuorašą:

Generolą Silvestrą ŽUKAUSKĄ skiriu Vyriausiuoju Lietuvos Kariuomenės Vadu pradėdant nuo šio 23 vasario. Valstybės Prezidentas — A. SMETONA. Ministeris Pirmininkas — GALVANAUSKAS.

Valstybės Prezidento š. m. vasario m. 23 dienos įsakymą sekant, šiandien pradėjau eiti Vyriausiojo Kariuomenės Vado pareigas.

Vyriausias Kariuomenės Vadas

Pasirašė: Generolas ŽUKAUSKAS.

L. e. p. Generalinio Štabo Viršininko

Generolas-Leitenantas NASTOPKA.

Del priešų agitacijos.

Pradėdamas eiti Vyriausiojo Kariuomenės Vado pareigas, kviečiu kariuomenę laikytis ramiai ir imtis darbo. Man rodos, kiekvienas supranta, jog mūsų Tėvynės priešininkai nori sukelti mūsų kariuomenės tarpe bruzdėjimų bei ginkluotų susirėmimų; tam tikslui jie siunčia pas mus agentus su didėlėmis pinigų sumomis. Ir pasigailėjant tenka pastebėti, kad atsiranda žmonių, kurie pasiduoda tų agentų provokacijai ir tuo

būdu stumia kraštą į pražūtį ir neduoda įstatyti gyvenimą į tikrąsias vėzes.

Kariuomenel! Atmink, kad priešininkas dar tebestovi prie mūsų tėvynės vartų ir į ten mes turime kreipti savo žvilgį, o ne viduje kelti riaušes mūsų priešininkų naudai bei džiaugsmui.

Be drausmės negali būti armijos ir griežta drausmė yra įvesta viso pasaulio armijose. Tuom tarpu pastebiu, kad pas mus pastaruoju laiku drausmė pradėjo silpnėti. Ar gi tai ne gėda Lietuvos kareivini? — Juk pergaletojų armijų atstovai žiūri į mus ir mato tai.

Įsakau visų laipsnių viršininkams žiūrėti, kad būtų pildomi visi įsakymai bei paliepimai dėl kareivių auklėjimo. Kareivis neprivalo ir negali būti gyventojams sunkenybe; kareivis turi atminti, jog jis yra gyventojų gynėjas.

Visi skundai bei pageidavimai turi būti pareiškiami įstatymo keliu. Aš seksiu, kad teisėti skundai būtų laiku patenkinami.

Tai gi, Dievui padedant, imkimės darbo Tėvynės garbei, o ne jos pražūčiai. L. K. Įsak. Nr. 250.

Kareivinių lankymas.

Lankyti kareivines leisti tikrai pasimatyti su giminėmis ir tai tikrai dežuruojančiam karininkui leidus. L. K. Įs. Nr. 250.

Inspektoriškas lankymas.

Pradėsiu lankyti dalis ir daryti inspektorines parodas, laike kurių klausinėsiu nusiskundimų. Parodai kareiviai turi būti išvedami pilname žygio apsišarvavime ir kovos šalmuose. L. K. Įs. Nr. 250.

Pulko pavadinimas

Skelbiamas žiniai ir pildymui Valstybės Prezidento š. m. vasario mėn. 7 d. įsakymo nuorašas:

5-ajam pėstininkų pulkui už atsižymėjimą visoje eilėje mūsų su Lietuvos priešininkais bolševikais ir už jo ypatingą karžygingumą kovose su vokiečiais bermontininkais Žemaitijoje — leidžiu vadintis „5-ju pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Keistučio pulku. Valst. Prezidentas A. Smetona“ L. K. Įs. Nr. 239.

Lietuvos kariuomenė dalinama:

1. Pėstininkai (pėstininkų pulkai, raiti pėstininkų zvalgai, atsargos pėstininkų dalys, pėstininkų kulkosvaidininkai).

2. Raiteliai (paprasti raiteliai, raitelių kulkosvaidininkų komandos).

3. Artilerija (lengvoji, sunkioji, ant arklių, parkai, artilerijos sandėliai, artilerijos dirbtuvės, armijos dirbtuvės, artilerijos technikai ir laborantai).

4. Inžinerijos kariuomenė (sapiorai, radio telegrafistai, aviacija, geležkelio kariuomenė, visų rūšių automobilistai, elektrotechnikai, inžinerinės tiekimo įstaigos, topografai).

5. Parubežinė sargyba.

6. Generalinio Štabo karininkai.

7. Medicinos ir veterinar. gydytojai ir farmaceutai.

8. Karo juristai.

9. Tiekimo įstaigos (butų skyrius ir intendantūra).

10. Karo valdininkai. L. K. Įs. Nr. 239.

Armijos Teismo nutelsti

Šilonių viensėdijos, Žižmarių val., Kaišėdorių ap. pili. Vincas Ramanauskas 21 metų už vogimą amunicijos ir rūbų mūsų laukuose nubaustas vienais metais, septyniais mėnesiais sunkiųjų darbų kalėjimo, su pasekmėmis, numatytomis 28 ir 30 str. Baudžiam. Statuto.

Janavos valsčiaus pil. 1) Naumas Gerasimovas ir 2) Jonas Lebedevas už pasikėsimą plėsti nubausti: pirmas—penkiais, antras keturiais metais sunkiųjų darbų kalėjimo su pasekmėmis, numatytais 28 ir 30 str. Baudž. Stat.

Kauno B-no kulkosvaidžių komandos jaunesnysis karininkas Andrius Kerbelis už sauvalį paliuosavimą areštuoto be tikslo jį paleisti — nubaustas dviem mėnesiais daboklės be teisių susiaurinimo.

Kalvarijos m. kom-ros kuopos kareiviai: 1) Pranas Neimonas ir 2) pil. Adolfas Krulikas už vogimą išplėšiant užraktą nubausti: pirmas — septynis mėnesius kalėti, antras — vienais metais šešiais mėnesiais sunkiųjų darbų kalėjimo, su pasekmėmis numatytais 28 ir 30 str. Baudž. Stat. užskaitant abiem atsėdėtą iki teismo laiką.

III-čio pėst. pulko felčeri Jonas Borodinskas už viršininko įsakymo neišpildymą nubaustas tris mėnesius kalėti, užskaitant atsėdėtą iki teismo laiką.

Baltgudžių B-no II kuopos kareivis Antanas Jakovičius už viršininko įsakymo griežtą nepildymą nubaustas vienus metus kalėti ir išmestas iš kariuomenės.

Seinų kom-ros kareiviai: 1) Konstantinas Psebilskis ir 2) Juozas Miščiokaitis už plėšimą nubausti abu po šešis metus sunkiųjų darbų su pasekmėmis numatytais Karo Įst. XXII kn. 16 str. Baudž. Stat. 28, 29 ir 30 str. str. ir išmesti iš kariuomenės.

L. K. Įs. Nr. 242.

Jūrininkams žinotina.

Dalių vadams bei įstaigų viršininkams pranešti Generalinio Štabo Susisiekimo dalin pavardes ir vardus visų jūrininkų, tarnavusių rusų, vokiečių arba kitų valstybių laivynuose. Reikalinga pažymėti specialybę, kokią vietą buvo užėmę, kiek metų tarnavo ir ar karo ar komercijos laivyne.

L. K. Įs. Nr. 244.

Puskarininkų demobilizacija.

Ministeriu Kabinetas vasario 26 d. priėmė sekantį įstatymą:

1) 1919 m. sausio m. 15 dieną pašaukti kariuomenės puskarininkiai — demobilizuojami.

2) Demobilizacija pradedama nuo vyresniųjų metų.

3) Puskarininkiai, paleidžiami iš kariuomenės, dalies vadui sutikus, gali pasilikti toliau tarnauti kariuomenėje.

4) Puskarininkiai, pasilikę toliau tarnauti kariuomenėje, gauna 50% dabartinės algos priedą.

5) Krašto Apsaugos Ministerini duodama teisės leisti instrukcijos vykdyti tarnavusių Rusų armijoje puskarininkų demobilizacijos įstatymui.

Turint galvoj § 5 viršminėto įstatymo, įsakau pradėti demobilizaciją buvusių rusų armijos puskarininkų ir leisti juos namo paėiliui, pradedant nuo vyresniųjų metų, nuožiūra vadų atskirų dalių. Demobilizacija turi būti užbaigta ne vėliau š. m. balandžio 1 d.

Paleidžiant puskarininkius, stengtis daryti kuo mažiau nuostolių Valstybei drabužiais. Prižiūrėti, kad būtų sugrąžinti ginklai ir kiti valstybiniai daiktai. Sąrašus paleistų prisiųsti Mobilizacijos daliai, nurodant kada ir kur atleistas.

Del Savanorių teisių.

„Lietuvos Kariuomenei“ įsakymais 203 Nr. §§ 2 ir 3 žiuomi papildomas:

a) Visi savanoriai, kuriuos liečia paskelbtasai naujokų šaukimas, praranda savanorių teises nuo dienos pašaukimo kariuomenės jų vienmečių ir skaitomi lygiai su pašauktais kariuomenės naujokais visuose atvejuose ir, jei kas jų naudojasi teisėmis pasiliuosuoti

nuo karo tarnybos su lyg naujokų šaukimo įstatymais (Žiurėk įsakymas „Lietuvos kariuomenei“ Nr. 156) privalo apie tai paduoti prašymą Kr. Aps. Ministerijos Mobilizacijos Daliai per savo Vadus ar Viršininkus pridėjus atitinkamus dokumentus.

b) Tie savanoriai, kuriuos liečia mobilizacijos su lyg mokslo, specialybės ar kariško laipsnio, nuo dienos paskelbimo pastarosios, praranda teises savanorių ir skaitomi lygiai su mobilizuotais, visuose atvejuose.

c) Pastojusieji kariuomenės savanoriai eilinių kareiviais, bet paskui užstarnavusieji puskarininkio laipsnį, negali būti lyginami prie puskarininkų, kurie mobilizuoti tame laipsny.

d) Tie savanoriai, kurie laiku nepaduos dokumentų apie savo liuosumą nuo paskelbtųjų mobilizacijų ir naujokų šaukimo, o taipgi apie išstarnavimą kariuomenėje pasizadėtojo laiko, paliekami vietos iki bus jį tai paduota.

L. K. Įs. Nr. 237.

Žemė kariškiams.

Vyriausioji Komisija Kariškiams žeme aprūpinti š. m. Vasario 20 d. posėdy nusprendė paimti Valstybės nuosavybės kariškiams žeme aprūpinti reikalui:

1. Kretingos apskr. iš kunigaikščio Bagdono Oginskio įpėdinių Salantėlių palivarką apie 178 deš. 1397 kv. sieks. ir Marijanovos pal. apie 461 dešimtinių žemės.

2. Utėnos aps. iš Antano Kozielos - Poklevskio a) iš Deknių dvaro 80 deš., b) Jotaučių pal. 120 deš., c) Konstantiškių vienkiemio 30 deš. ir d) Užušilių vienk. 38,5 deš., viso 268,5 dešimtinių.

3. Panevėžio apskr. iš Mykolo Komaro Pavašakių palivarką 90 dešimtinių.

4. Trakų apskr. iš Marijono de Broel - Pliaterio a) Silviškių dv. 284 deš. 1850 kv. sieks., b) Adamavo pal. 57 deš. 1520 kv. s., c) Kurniškių dv. 126 deš. 1740 kv. s., d) Kamilino pal. 80 deš. 982 kv. s., viso 549 deš. 1292 kv. sieks. žemės.

5. Pasvalio apskr. iš grovo Alfrido Tiškevičiaus a) Ubiškių dv. 127,97 deš., b) Totorių dv. 187,05 deš., c) Oškiniškio—189,57 deš., d) Bliūdžių—257,48 deš., e) Tabokinės—260,17 deš., f) Rucko—202,16 deš. ir g) Marisinovo dv. 239,70 deš., viso 1464,1 dešimtinių žemės.

Iš Krašto Aps. Minist. pasiūsta mobilizuotų agronomų ir matininkų greitesniam kariškiams žemės išskirstymui.

Kariškių Baudžiamojo Įstatymo del karo tarnybos vengimo

126. Už vengimą, nors ir laikinai, eiti karo tarnybą, kad visiškai nuo jos išsivaduoti, arba išsivaduoti nuo tarnavimo kariaujančioj armijoj, arba tikrai nuo dalyvavimo, nors ir laikinai, karo žygiuose, parodymus arba pristacius liudymą apie prasimanytą ligą, arba kitu kokių apgaulingu būdu, kaltininkas baudžiamas:

taikos metu

visų ypatingųjų asmens bei turto teisių atėmimu ir laikymu kalėjime nuo 2 ligi 6 metų;

karo metu

neatsižvelgiant, kame pasišalinta, visų teisių atėmimu ir sunkiųjų darbų kalėjimu nuo 4 ligi 20 metų, arba ligi gyvos galvos, arba mirties bausme.

127. Kaltininkas, kurs 126 straipsnyje minėtu tikslu pats save arba kito žmogaus pagalba tyčiomis susižeidžia, arba neduoda žaizdoms gyti, arba padaro

kitos kokios nors žalos savo sveikatai, yra baudziamas kaip ir pirmesniajame 126 straipsnyje. Taip pat baudziamas ir tas, kuris sąmoningai sužeis kitą, kad suteiktų jam tuo progos pasišalinti nors ir laikinai nuo karo tarnybos, arba nuo tarnavimo kariaujančiojoje armijoje arba nuo dalyvavimo karo žygyje, arba vienu iš šių tikslų padarys kitokią žalą jo sveikatai, arba neduos jo žaizdoms gyti, arba padės jam tai daryti.

128. Kariškis, savo valia palikęs savo dalį arba tarnavimo vietą visiškai pasišalintų nuo karo tarnybos, arba nuo tarnavimo kariaujančiojoje armijoje, arba tik nuo dalyvavimo nors ir laikinai karo veiksmuose (žygiuose), laikomas pabėgusiu iš tarnybos.

Savo dalies ar tarnavimo vietos savo valia palikimas, neturint nė vieno iš pirmojoje šio straipsnio dalyje nurodytų tikslų, laikomas savavališku pasišalinimu.

129. Už laiku neatvykimą tarnybon be teisėtų priežasčių, paskiriant jį, perkeliant, pervedant, atleidžiant, komandiruojant, išrašant iš ligoninės ir t. t. jeigu tasai neatvykimas atsitinka vienam iš 128 str. nurodytų tikslų pasiekti, baudžiama žemiau nustatytomis del pabėgimų 133 ir 134 str. taisyklėmis, o kitais atsitikimais taisyklėmis, nustatytomis bausti už savavališką pasišalinimą (130, 131, 132 str.).

1 p a s t a b a. Kariškiui neatvykus, jo nebuvimas laikomas savavališku, pasibaigus kelionės laikui, jei jisai nustatytas, ir pasibaigus atvykimo laikui, kitais atvejais.

2 p a s t a b a. Jeigu savavališkai nesantysis arba be teisėtų priežasčių neatvykusiųs tarnybon bus sulaikytas, arba savu noru atvykusiųs paslėps savo vardą, pavardę arba tarnavimo vietą, tai jo nebuvimo laikas skaitomas ligi paaiškėjant minėtiesiems dalykams.

130. Už savavališką pasišalinimą, ne ilgiau šešioms paroms taikos metu, ne ilgiau trims paroms karo metu ir ne ilgiau kaip vienai parai karo veiksmų srityje, kaltininkui skiriama drausmės pabauda, o esant ypatingų aplinkybių, kurios didina kaltbę arba jei pasišalins iš arešto arba sargybos, nusikaltusis baudziamas daboklė nuo vieno ligi šešių mėnesių.

131. Už savavališką pasišalinimą, kuris tęsiasi ilgiau už 130 str. nurodytąjį laiką, kaltininkas baudziamas:

1) taikoms metu: a) pirmu kart laikymu daboklėj nuo 1 ligi 6 mėnesių, b) antru kartu kalėjimu nuo vieno ligi dvejų metų, c) trečiu kartu kalėjimu nuo dviejų ligi trejų metų;

2) karo metu, neatsižvelgiant į vietą, kame buvo pasišalinta: a) pirmu kart daboklė nuo 3 ligi 6 mėnesių, b) antru kart kalėjimu nuo 1 ligi 3 metų, c) trečiu kart visų ypatingų asmens ir turto teisių atėmimu ir laikymu kalėjime nuo 2 ligi 4 metų.

132. Jeigu kaltinamasis del savavališko pasišalinimo, sulaikytas ar atvykęs, vėl pasišalintų, tai jisai baudziamas atsižūrint į jo pasišalinimų skaičių. Be to, nusikaltusysis tuomet baudziamas bausmėmis, nuskirtomis už antrąjį ir trečiąjį karo metu pasišalinimą, jei pirmesnieji pasišalinimai buvo įvykę taip pat karo metu.

133. Už pabėgimą taikos metu kaltinamasai baudziamas: visų ypatingųjų asmens ir turto teisių atėmimu ir kalėjimu nuo 2 ligi 6 metų.

134. Už pabėgimą karo metu, neatsižvelgiant į tai, kame pabėgimas įvyksta, kaltininkas baudziamas: visų teisių atėmimu ir sunkiuoju kalėjimu nuo 4 ligi 20 metų, arba ligi gyvos galvos, arba visų teisių atėmimu ir mirties bausme.

135. Bausmės nurodytos 133 ir 134 šio statuto straipsniuose, jeigu nusizengęs pats atvyks iš pabėgimo, gali būti vienu ar dviem laipsniais sušvelnintos. Be to, toks savo noru atvykimas gali būti pagrindu bausmei sušvelninti net ir tokiu laipsniu, kurs išeina iš teismo kompetencijos ribų, teismui ypatingai del to pasirūpinus.

Atsitikimais, nurodytais 134 šio statuto straipsnyje, pažymėtas šitame straipsny sušvelninimas leistinas tik tuomet, jei nusizengęs pats atvyks ligi karo veiksmams pasibaigiant.

136. Už pabėgimą pas priešininką nusikaltėlis baudziamas visų teisių atėmimu ir mirties bausme.

Taip pat baudžiami ir mėginusieji pabėgti į priešininko pusę, bet sutrukdytieji ne nuo jų pareinančiomis aplinkybėmis.

137. Už prikalbinėjimą ar kurstymą pabėgti prikalbinėtojai ir kurstytojai baudžiami 1903 m. Baudž. Stat. 51 str. straipsniu ir tuo atveju, jei prikalbinėjamasai nepabėgo ir nemėgino pabėgti.

L. K. Js. Nr. 231.

Vyriausiam Kariuomenės Vadui.

Šiandien sukako dveji metai, kaip Lietuvos Valstybės Taryba paskelbė Lietuvą esant laisva nepriklausoma valstybe. Karžygiai! mes žinome, kas daugiausiai remia paskelbtąją nepriklausomybę: tai Jūsų krūtinės ir kardai. Jūs tikri Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės statytojai. Mes Jūsų darbais didžiuojamės.

Apvaikščiodami Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktuves, mes, Panevėžio ir apylinkės visų tautų piliečiai, siunčiame Tau, Narsioji Kariuomene, savo pasveikinimą.

Nors dar ne visa mūsų Tėvynė laisva — Lietuvos sostinė Vilnius dar tebėra svetimų okupantų rankose, — tačiau mes tikime, kad, Dievui padedant, neužilgo plevėsuos Mūsų garsiųjų Pulku vėliavos Gedimino kalne!

Lai gyvuoja mūsų karžygiai ir jų Vada!

Panevėžys, Vasario 16 d. 1920 m.

Panevėžio Vasario 16 d. Šventės Komitetas.

Pirmininkas B r. A d o m u l i s Miesto Burmistras. Nariai: Kar. Petrauskas, Kun. V. Mieleška, A. Narkevičius, S. Gurvičas, Apskrities Viršin. Kerpė, Masiullionis.

Redakcijos atsakos.

Š. Markuzonui. Tamstos eilėse ne poezija, bet politika, be to ir šiaip eiliavimas labai šlubuoja. Netinka.

Pr. Rankutei, Dauginikaitei, Pranui, R. teliui, S. Volugei. Eilės netikusios, kai kurių visai nemokama eiliuoti, neturima jokio supratimo apie eiliavimą ir t. t. Kam imtis darbo, kuris nesuprantamas! Ar ne geriau būtų rašyti iš savo dalių bei aplinkinių vietų žinių ir šiaip straipsnelių iš karių gyvenimo, švietimos, kaip laisvės laiką praleidžia, kuo yra susirūpinę ir t. t.

A. Bemokaliui. Tamsta jokio supratimo apie eilių rašymą neturi. Be to kiekvienas savo eiles pradeda svetimų poetų posmu, reiškia jų darbą savinies, kas yra labai negražu; pats jokio sakinio tinkamai nesupynei.

Albei. Jūsų gražiai parašytu rašinėliu apie latvius šiuos kart negalime pasinaudoti: Straipsnyj permaža faktinės medžiagos ir perdaug „kodyluojama“ latviams.

Kap. Jokubėnui. Žinios iš „Mem. Damboc“ labai suvėlintos. Kauno laikraščiuose apie tai jau buvo rašyta.